

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egy évre	12 korona
Félévre	6 korona
Negyedévre	3 korona
Egyes szám ára	12 fillér.

MEGJELENIK VASÁRNAP
ÉS CSÜTÖRTÖK REGGEL.

HATÁRŐR

= UJVIDÉK, 1910. =
július 3. vasárnap

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Ujvidék, Petőfi-utca 47. szám.,
ahová a lap szellemi s anyagi részét
illető közlemények intézendők.
Ilyen közleményeket és megkeresé-
seket lapunk nyomdája is elfogad.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI ÉS AZ ALFÖLDI FÜGGETLENSÉGI PÁRT UJVIDÉKI HIVATALOS LAPJA

Lapvezér: Teleki Arvéd gróf.

Előfizetési felhívás.

Bármennyire híresztelték s várják bizonyos oldalról, hogy a „Határőr“ megszűnik, e hő kívánság ellenére is tovább folytatjuk pályafutásunkat, fokozott munkakedvvel óhajtván t. olvasóink s jóakaróink igényeinek megfelelni.

Programmunk ismeretes: ezt álljuk és szolgáljuk továbbra is. Egyfelől hazánk önállóságának, függetlenségének kivívására, biztosítására irányuló minden törekvést felkarolni, előmozdítani, másfelől városunk anyagi és szellemi érdekeit szolgálni s előbbre vinni: marad továbbra is az a cél, melynek elérésére törekvő köteleljesítésben nem riadunk vissza nehézségtől, akadálytól s ha valaha, úgy a sajtó ellenőrzési köteleljesége most, az új politikai helyzet beálltával, új szellemi lenyegésének ígéretével szemben kétszerte inkább válik feladatunkká.

Hogy feladatunkat minél sikeresebben végezhessük, a közönség támogatására, jóindulatu pártolására van szükségünk. Ezt kérjük bizalommal s midőn az új III. negyed alkalmából az előfizetések szives megújítását kérjük, arra is kérjük lapunk jóakaróit, hogy ismerőseik körében a lapot terjeszteni s annak barátokat szerezni sziveskedjenek.

Tisztelettel

a »Határőr« kiadóhivatala.

A közélet tisztasága.

Szállóige: „Aki tehát a hatalmat szereti, akinek van kémi, vagy várni valója akár a haza, akár a rokonai, akár a fiai számára, az csak a kormánypárthoz tartozhatik“.

Mungóék választási hivatalos szövege.

Alighogy berendezkedett vásunkban az új darabant uralom és megkezdődött az imént lezajlott választási hadjárat, mungóék mindjárt hangoztatták, de meg azóta is unos-untig emlegetik szóval és írásban a közélet tisztaságát, a közélet megtisztításának szükségét. Folytonosan jól-rosszul rejtegetett célzásokat tettek és tesznek a közélet tisztaságára.

Főlkapták magát a kifejezést kortes-jelszó gyanánt és mikor látták, hogy a meggyanusítás, befeketés alkalmas eszközül szolgálhat; mikor tapasztalták, hogy könnyen elszédíthető lelkek ámitására szépen beválik kortesfogásnak a közéleti tisztaság jelszava: akkor és

azon időtől fogva kisajátították, emlegetését állandó használatba vették.

Jelöltjük szintén beszélt róla. Avval kezdte a maga illegetését-billegetését, a maga ajánlását, hogy ő megtisztítja Ujvidék közéletét.

Mungóék hirharangja helyenkint fejtegette a mi cimbeli tételünket és legutóbb már nyíltan összefüggésbe hozta a függetlenségi Justh-párt nevével és az ujvidéki Telekistákkal.

Mióta a célzás ilyen durvább alakban történik és mióta figyelmünk oda tereledött, a szemünk is felnyílt és éreznünk kell, hogy a közélet tisztaságának emlegetése elég burkoltan bár, de majdnem leplezetlenül az ujvidéki függetlenségi meggyanusítását foglalja magában, azt akarja kifejezni.

Soraink végén még veszünk magunknak alkalmat, hogy ezt a mungógyanusítást szemenszedett rágalomnak jelentsük ki; most, amennyiben a függetlenségi meggyanusítás, erélyesen és határozottan visszautasítjuk.

Nehogy valaki abból, ha a függetlenségi Telekisták hallgatással mellőzik a vádképpen keringő jelszót, — a Telekisták kárára vonjon következtést és hogy a Telekisták magatartása, melylyel az egész célzást megvetik és lekicsinylik, félreértésre, rosszra való magyarázatra ne szolgáltasson okot, foglalkozunk a dologgal, szembenézünk, szembeszálunk a meggyanusítással és minden egyes rágalmazóval, akinek van bátorsága nyílt sisakkal jelentkezni.

Eddig a vád, a rágalom általános, mint minden alaptalan gyanusítás. Tényekkel, konkrét esetekkel, speciális dolgokkal nem álltak elő. Nem is állhatnak elő, mert nem tudnak; de nem is mernek, mert rögtön reájuk volna süthető a rágalom bélyege.

Aki tud valamit, aminek leleplezése indokoltá teszi, hogy tisztaság dolgában különbséget tegyenek az emberek a koalíciós és a mcstani kormányrendszer tisztasága között, az lépjen elő, vádoljon tárgyilagossággal alapján, nevezzen meg egyéneket, kik követtek el tisztességtelen dolgot, hol és mikor vétettek a közélet tisztasága ellen? Ki vesztegetett? Hamis ígérekkel ki ámitotta felebarátait? Ki élt vissza hivatalos hatalommal? Ki üldözött, büntetett ártatlanokat? Sértette a törvényt? Vesztegetett? Ki forgatta fel a város békéjét, az erkölcsi rendet? Ki ingatta meg

a bizalmat a hatóságok és a törvényesség uralma iránt?

Mondja meg a vádló, akármilyen erénycsósz, avagy erkölcsbakter, működött-e itten érdekszövetkezet a szabad-elvű örömelegények szabadalmazott közkereseti társaságán kívül?

Mikor, hogyan és miféle az ő bukásuk ideje óta?

Volt-e panamázás? Uralkodott-e klikkrendszer?

Kikből állott? Kik tartották fenn?

A fenti kérdésekre feleljen, aki tud valamit, aki férfiasan mer vádjaival előlépni!

A közérdek parancsolja, hogy megcselekedje. Álljon elő adatokkal, tényekkel, nevekkal. A közélet tisztaságának elve kívánja, hogy igazolják a vádak, akik ugyszólván már ujjal mutogatnak reánk, vagy a vád torkukra forrjon. Az igazságosság követeli, hogy a bűnösök meglakoljanak, ha vannak; viszont, ha nincsenek, ha a vád alaptalan, a rágalom elhallgasson és a galád rágalmazók elvegyék méltó büntetésüket.

A kérdést, az ujvidéki közélet tisztaságának kérdését okvetlenül dülőre kell hozni. Az alattomos vádat minden áron tisztázni szükséges. Vagy hallgassanak — el a pletykáló, a kelepelő vénasszonyi nyelvek!

Tárgyilagosságot, konkrét eseteket halljunk! Ilyen célzások: „más szellem fujdogalnak, más szellem uralkodik: nem úgy lesz ezentul, mint eddig volt; elég rossz volt, a hogyan eddig volt“ — a törvényhatóság tanács-termében hangzottak el. Azért ezen a helyen szintén kiterjeszkedünk reájok.

Az efféle kifejezések nem tartalmazhatnak ugyan bírálatot, nem tartalmazhatnak burkolt vádat az elmúlt rendszer ellen, mert nincsen igazuk, ha a források, a honnan erednek, (neveikkel most nem szolgálunk) állításukat az előbbi kormányrendszerre vonatkoztatják; de igenis a mai rendszer ellen fordíthatók, igenis azt jellemzik, amint a pár hónapos muszka uralom visszaélései bizonyítják.

Soroljuk-e elő ismételt Ujvidék közéletének új, újabb és legújabb szomorú jelenségeit? Azokat, amelyek attól fogva történtek, hogy egy másik főispán — függetlenségi multjának és elveinek szegreakasztása árán — lábát ide betette.

Azonnal megkezdődött az ellenzékiek üldözése. A hivatali fenyegetés, a hivatali

BOGDÁNY és TÁRSA

Budapest VI., Dálnok-u. 12.
SAJÁT HÁZBAN
Telefon 988.

UJVIDÉK

II. RÁKÓCZI FERENC UT 66.

TELEFON 219.

Központi fűtés, szellőztetés, vízvezeték, csatorna és világítási berendező vállalat.

erőszak, ha mindjárt csak a választásra való tekintettel is — *rendszerre* fejlődik. Természetesen a közéleti tisztaság nagyobb dicsőségére!

Valóban idáig más szellemnek ismerjük a mai kormányzat szellemét, mint a régét.

A tiszta közélet jelensége-e az, mikor a főispán besugókkal véteti magát körül és azok ujjmutatása szerint intézkedik? Tiszta dolog-e a politikai jogok korlátozása? Nem erkölcselenség-e, ha a szabályai kirándulók neveit rendőrök felírják, a népgyűlést az ellenjelölt követelésére betiltják, a Justhpárthi főkapitányt felfüggesztik, a központi választmány tagjait ezresekkel akarják megvesztegetni, ha a polgárokat igaz, tisztán kortesfogásból, hamis ígéretekkel tévesztik, elámitják. Teszik pedig olyanok, akiknek a közélet tisztaságának szabályát elsősorban kellene szemök előtt tartaniok.

Az ilyen erkölcselen eszközökkel dolgozó rendszer mely a népbolondítást, népámitást nagyban és kicsinyben űzi, nem vállalkozhatik az erkölcsbakter szerepére, a közélet megtisztítására. Az ilyen rendszer hívei, vezérei hallgassanak — és vezekeljenek. Ők kezdték az igazi *tatárdulást!*

Van egy más kérdés, melyre válaszolnunk sem kell, csupán feltennünk, hogy eldőljön.

Kik szerepelnek a mi közéletünkben Ujvidéken? kik a vezérek? kik a hatóság fejei, tagjai?

Igaz-e, hogy az emberek a főispán és képviselő kivételével valamennyien ugyanazok? A hatóság fejei éppen ugyanazok maradtak-e, akik a megrágalmazott Telekisták vállain emelkedtek? A városházán, a közgyűlésen azok-e a pártok tagjai, akik voltak? Igaz vagy nem? A koalícióhoz tartozott-e valamennyiük? Igaz vagy nem?

A közélet tisztaságának kérdése azon fordul meg, hogy szalonhősök ne változzanak át duhajlegényekké és szalontetyárokká és álljanak ki a fórumra bírálni a Telekisták multját, mert bizony bizony olyan formán fest a dolog, mikor a közélet tisztaságáról leckézteti a pandurokat egy Sobri Jóska!

A DMKE ujvidéki fiókjának VI. évi működése.

A Délmagyarországi magyar közművelődési egyesület ujvidéki fiókjának a VI. egyleti évben kifejtett sikeres működéséről az a terjedelmes, szakavatott titkári jelentés számolt be, melyet Dr. Piukovich Sándor titkár terjesztett a legutóbbi közgyűlés elé s melyet közérdekű voltánál fogva a következőkben ismertetünk. Mostoha viszonyok mellett kellett a múlt évben dolgoznunk, de nem csüggedtünk, bátorságot öntött belénk a *magyarság igaz szeretete*. Bár egyesületünk tisztán kulturális intézmény, amely a politikától teljesen távol áll és csupán a közművelődés terén iparkodik számottevő eredményeket elérni, alkotó munkájában mégis megbénították a politikai események. Így, bár idejében adtuk be az államsegélyért a Muzeumok és Könyvtárak Országos bizottságához kérvényünket, ott fekszik az már negyedik hónapja, anélkül, hogy arra érdemleges válasz érkezett volna, pedig a múlt évek tanuságtétele szerint az 500 kor. államsegély mindenkor március

hónapban utalványoztatott. Ez volt annak oka, hogy könyvtárunkat helyben nem igen fejleszthettük, mert nem volt reá a kellő fedezet. A könyvtár fokozatos fejlesztésétől el nem állhatunk, mivel a közönség minden rétege rendkívüli érdeklődést mutat és forgalom tekintetében kevés vidéki könyvtár versenyezhetik vele.

A központ felszólításához hiven megindítottuk a tárgyalást arra nézve, hogy azokon a helyeken, ahol könyvtárak felállítása szükségessé válik, könyvtárakat kapjanak az arra igényt tartók, főleg ahol a magyarság vagy elszigetelve áll, vagy pedig félfő, hogy veszendőbe megy. Hat helyre küldtünk felszólítást könyvtár felállítása iránt beadandó kérvény ügyében, névszerint a vrdniki Julián iskolához, ahol ifjúsági könyvtár, a vrdniki kőszénbánya igazgatóságához, a beocsini cementgyár igazgatóságához, Tiszakálmánfalva, Ókér és Piros községekhez, ahol népkönyvtárak felállítását terveztük. A hat felszólításra csak három érdemleges válasz érkezett, Ókér és Piros községek kijelentették, hogy már van más irányú népkönyvtárunk, Tiszakálmánfalva soraikat figyelemre se méltatta. Beterjesztettük a vrdniki Julián iskola, a vrdniki kőszénbánya, a beocsini cementgyár kérvényét már februárius folyamán a központ útján a földművelésügyi miniszteriumba, amelynek hatáskörébe tartozik az említett könyvtárak adományozása, a legmelegebben pártoltuk a nevezett helyekről érkezett kérvényeket, de mindez ideig válasz nem érkezett. A vrdniki kőszénbányában mintegy 700 magyar munkás dolgozik, a vrdniki Julián iskolába 370 magyar gyermek jár, a beocsini cementgyár pedig 500 magyar munkásnak nyújt kenyeret. A *Szlovóniában* élő magyaroknak erkölcsi és részben anyagi támogatását evvel az eljárásunkkal egy lépéssel előbbre vinni reméltük. Itt mutatkozik igazán csodatevő ereje a mi missióknak, amelyet folytatni és dicsőséggel betetőzni mulhatatlan kötelessége egyesületünknek.

Ugyancsak elintézésre vár még a helybeli „Ujvidéki Katholikus Olvasókör“ népkönyvtárának kibővítése, itt is megtettük az eddig szükségessé vált összes intézkedéseket.

Tudatában vagyunk annak, hogy a magyarosítást már a zsenge korban levőkön kell megkezdenünk, amiáltal abba a kellemes helyzetbe jutnak a nemzetiségi vidékeken és a Szlovóniában elszórt helyeken fekvő magyar iskolák, hogy növendékeik részére folyóiratokat járathatunk. Ez a cél vezérelti már néhány év óta az ujvidéki osztályt is és gyermekfolyóiratokat járát a következő helyekre, még pedig „En Ujságom“: Tiszakálmánfalva ev. ref. iskola 3 példányban, rk. népiskola Tiszakálmánfalva 2, Sajkáslak rk. iskola, 3, Alsókabod rk. el. iskola 3, Sajkásgyörgye áll. el. iskola 5, Káty áll. el. népiskola 2, Vukóvár ref. szeretetház 4, Kórogy ref. népiskola 2, Maradék ref. népiskola 5, Magyarrétfalu ref. népiskola 3, Zsablya rkath. népiskola 6, rom. kath. elemi iskola Csurog 5 példányban. Összesen tehát 13 helyre 46 ujságpéldány jár. Az erre költött eddigi 279 korona 90 filléryi költséget az idei évben 57 korona 60 fillérral emeltük, amennyiben a központ által ajánlott „Jó pajtás“ című ifjúsági folyóiratot 6 példányban rendeltük meg Dunagárdony község iskolái részére.

Ezen lépésünkkel még nem véltük elérni összes feladatainkat. Az osztály már régebben tervbe vette az *analfabéták* oktatását és e részben birjuk a központ támogatását. A tervet el nem ejtjük, a részleteket a legaprólókósbabb módon ki fogjuk dolgozni és remél-

hetőleg az eddig tett kezdeményező lépésekből és célravezető intézkedésekből ítélve, már őszszel nekiláthatunk munkánkknak, amelyre itt a végvidéken igen nagy szükség van, mert sajnos, sokan vannak, akik még nevüket sem tudják leírni. Az oktatást egyelőre csak városunkban tervezzük, ha ezután intézkedéseinket siker koronázza, ugy a vidéken is meg fogunk próbálkozni.

Polyglott vidékünkön célravezetőnek bizonyulna az idegenajku lakosságot korra és nemre való tekintet nélkül a magyar nyelvre oktatni. Ebben a tekintetben is tanfolyam rendezését tervezzük, esetleg a munkásgimnázium keretén belül, sőt tervünket közöltük a központtal is, amely előterjesztésünket minden részében helyeselte. Evvel kapcsolatban említjük meg, hogy szükségesnek tartanók a magyar irodalmi termékeket az idegenajkuak számára megismertetni.

Akciókat azonban mindezzel nem merítettük ki. Tavali költségvetésünk tanuságtétele szerint az ismeretterjesztő felolvasásokra is gondoltunk. Ebben a részben is van némi jelenteni valónk, nem sok. A tavali ismeretterjesztő felolvasások ezuttal elmaradtak, reméljük azonban, a jövőben folytatódni fognak, helyettük Ispánovits Sándor fővárosi tanár, az ismert finn buvár olvasott fel febr. 6-án Finnországról és a finn nép kulturájáról vetített képek kíséretében.

Ismeretes, hogy a múlt évek folyamán a napközi otthon, illetve internátus megalakítása iránt szintén megtettük a tőlünk telhető intézkedéseket. A napközi otthon szükségességét mi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy mintegy 80—100 gyermek jár be vasuton, akik a déli órákban csatagolni kénytelenek, mivel hajlékot nem találnak. Ennek a visszas állapotnak megszüntetésére törekedett a vasutasszövetség, amelynek napközi otthona most már második éve működik dicséretes eredménnyel. Mi ezt az intézményt ápolni akartuk akkor, midőn szerény anyagi eszközeinkhez képest 200 koronát adományoztunk céljaira. Sajnos, egyelőre többet nem tehattünk, mivel szerény jövedelmünk mellett még nekünk is alig jut a legszükségesebbekre.

A sajkás rétparcellázási és munkásügy mondhatni kátyuba jutott. A sok levélváltásnak a biztató ígéreteken kívül egyelőre nincs semmi eredménye. Oka ennek jórészt a politikai helyzet is.

Nem tudjuk eléggé dicsérni a központnak abbéli törekvését, hogy idegenajku gyermekeket akar kitelepíteni józan gondolkozásu derék magyar iparosokhoz. Mi a központ utasításához hiven össze fogjuk állítani azoknak az iparosoknak névjegyzékét, akik erre magyaros érzésüknel és hazafias gondolkodásuknál fogva alkalmasnak bizonyulnak.

Ujvidék szab. kir. városa ezidén is kiutalta az 500 korona segélyt, ugyancsak adományt nyújtott egyesületünk elnöke, aki egyszersmind az ujvidéki vadásztétel bérelője, 200 koronával, amelylyel igaz hálára kötelezett bennünket. E pontnál említjük meg, hogy a bácsmegyei összes pénzintézetekhez kérésintéztünk, gazdagítsa némi adománnyal egyesületünk pénztárát. sajnos azonban a Fonciére biztosító társulatot és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ujvidéki fiókját kivéve, nem érkezett semminemű adomány.

A lefolyt 1909. évben 1787 korona 68 fillér bevétellel szemben 1695 korona 67 fillér volt a kiadás, aminek következtében a pénztári maradványunk 92 korona 61 fillér. Nem sok ez a pénzösszeg azokkal a nagymérvű

kötelezettségjeld területnyelnek.

Rendes helybeli és 14 pártmelyből 90 évben Temnyújtott, aminnen 69-er

Egyleti

kezde meg

tagot szám

lehetővé, h

lett most

könyvtár, m

a kath. kör

védaltiszte

ron, Marad

káslakon, M

egy könyv

A jövő

mal tagok

tagtársaink

ralékokat l

adományol

tényezőket

jesztjük az

valamit. M

szlavóniai

Dálja, Zim

kinci, Sid

gondoltunk

megfelelő

fogunk id

saink kör

ként ipar

az akció

ezuttal a

számolhat

Vissz

A sz

kerületéh

vármege

lentést k

(1 Rue F

c. 51. §-á

árusítás

zett „bon

a közöns

alsószok

más tárg

egy 2 k

elad s e

4—4 sz

cég ily

korona e

vevő ak

másokna

állítólag

árát má

hasonló

szelvény

Az

hez hive

mert m

négyet

maga p

pénzüke

körben

azzal, h

a közö

százan

befekte

a szelv

kötelezettségekkel szemben, amelyeket kiterjedt területre szorító osztafunkiótól igényelnek.

Rendes tagunk volt a lefolyt évben 241 helybeli és 215 vidéki rendes, 6 alapító tag és 14 pártoló tag. A tagdíjhátralék 692 k., melyből 90% a vidéki tagokra esik. A lefolyt évben Temerin községe nagy tagkontingens nyújtott, amennyiben egyesületünk kötelékébe innen 69-en léptek.

Egyletünk, amely eleinte 117 taggal kezdte meg működését, hat évvel azután 472 tagot számlál. A közönség pártfogása tette lehetővé, hogy az említett lapok járatása mellett most már 12 helyen áll D. M. K. E. könyvtár, még pedig helyben a ref. iskolában, a kath. körben, az iparostanoncotthon, a honvédtisztek körében, vidéken pedig Vukováron, Maradékon, Csurogon, Alsókabolon, Sajkáslakon, Mozsoron, Zsablyán, Korógyon egy könyvtár.

A jövőben feladatunk lesz nagyobb számmal tagokat gyűjteni és ebben kérjük összes tagtársaink szíves közreműködését és a hátralékokat legalább részben behajtani. Emellett adományokra is fel fogjuk kérni az illetékes tényezőket. Ezzel szemben működésünket kiterjesztjük azokra a helyekre, ahol még tehetünk valamit. Mert vár még reánk munka, főként a szlavóniai magyarok között. Itt egyelőre India, Dálja, Zimony vasuti iskoláira, Hrtkovci, Nikinci, Sid Julián — illetve magyar iskoláira gondoltunk és ha mást nem is, úgy legalább megfelelő számú példányban ifjúsági lapokat fogunk ide küldeni. Ismeretterjesztő előadásaink körébe felvesszük a vidéket is és egyébként iparkodni fogunk befejezni mindazokat az akciokat, amelyeknek teljes sikeréről ezuttal az adott körülményeknél fogva nem számolhattunk be.

Óvás.

Visszaélések hólapda rendszerű árusítással.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara a kerületéhez tartozó B. Bodrog és Csongrád vármegyék több városából és községéből jelentést kapott arról, hogy a *Maison Rosset* (1 Rue Feydeau Paris) cég az 1884. é. XVII. c. 51. §-ába ütköző *hólapda* (lavina) rendszerű árusítás célzatával hirdetésekkel, ugynevezett „bon“-okkal és szelvényekkel árasztja el a közönséget, melyekkel 40 frankot érő *selyem alsószojka*, vagy tetszés szerint választható más tárgy megküldését iréri annak, aki egy 2 kor. 50 filléres szelvényt 4 egyénnek elad s e négy egyén 10—10 koronával újabb 4—4 szelvényt vesz e cégtől utánvétellel. A cég ily módon akkor küld csak árut, ha 50 korona értékű, 20 szelvényt ad el, viszont a vevő abban az esetben, ha a szelvényeket másoknak eladja, 2 kor. 50 f. áron jut egy állítólag 40 frankot érő holmihoz, melynek árát mások fizetik ki, tudniillik azok, akik hasonló előnyös árubeszerzésben bizakodva, szelvények vételébe fektetik be a pénzüket.

Az árusításnak ez a módja, elnevezéséhez híven, lavinaszerűen szaporítja a vevőkört, mert minden egyes megrendelő más újabb négyet ugrat be szelvényvételre, akikkel a maga portékáját megfizetteti s akik, hogy pénzükéért értéket kapjanak, mindig nagyobb körben terjesztik a szelvényeket, nem törődve azzal, hogy amikor már teljesen el van árasztva a közönség bizonyos köre a szelvényekkel, százan és százan károsulnak az által, hogy befektetésükért értéket nem kapnak, mert a szelvényeket továbbadni nem tudják, a cég

Általános

igazság, hogy az emberek

egyenlő

véleményre jutnak, ha

közvetlen

tapasztalataik egyenlők. Szerte az egész országban

községenkénti

tapasztalatok bizonyítják immár, hogy százával és ezrével keresik fel az ujvidéki ártézi gyógyfürdőt, melynek vize nem

titkos,

hanem valódi és mégis csodás hatású és könnyűvé teszi a

választást

hogy pénzüket külföldre vigyük-e, vagy

követeljük

a szenvedő betegtől, e hazájában, Ujvidéken, keressen betegségére enyhületet.

E fürdő jótékony hatása mindenkire, tehát a

nőkre is kiterjed.

pedig csak akkor küld árut, ha egyenkint mindenki újabb 40 kor. értékű szelvényre szerez vevőt.

A lavina rendszerű árusítást folytató cégek tehát — ezek közt a *Maison Rosset* párisi cég is, — nemcsak azon nyereszkeskednek, hogy egy 40 franknál többre még a maguk állítása szerint sem becsülhető tárgyat 50 kor. adnak el a közönség ingyenes és lelkiismeretesnek nem mondható ügynökösködése mellett, hanem abból is mérhetetlen hasznot húznak, hogy amikor már a lavina megszakad s a szelvények legjobban el vannak terjedve, ezren és ezren hagyják benn az értéktelen szelvényekben pénzüket, melyért ellenértéket nem kapnak.

Az árusításnak ezt a módját ezért a keresk. miniszter 70055/1900. számú rendelete a leghatározottabban tilalmazza és elkövetőjüket ellen szigorú büntetést állapít meg. A 62268/1900. számú rendelet pedig tiltja az ily árusításra vonatkozó szelvényeket, hirdetésményeket s más küldeményeket a m. kir. postai szállítástól, végül a 34688/1909. sz. rendelet megállapítja annak a lehetőségét is, hogy azok ellen, akik a szelvényeket továbbadják és terjesztik, a tiltott cselekményben való bűnrészesség miatt iparhatósági büntető eljárás tehető folyamatba, mely 600 koronáig, behajthatatlanság esetén pedig 30 napig terjedhető pénzbüntetéssel járhat, mert aki másoknak áldozatokba való beugratása révén, mások által kifizetendő olcsó portékát kíván beszerezni, bizonyos mértékben rosszhiszeműen jár el s jogosulatlan hasznot keres, mely megtorlást érdemel.

Elsősorban tehát a közönség érdekében, másodsorban pedig a magyar ipart- és kereskedelmet lelkiismeretleül károsító külföldi cégek üzemeinek meggátlása érdekében figyelemzteni a szegedi kereskedelmi és iparkamara a közönséget, hogy *Rosset* párisi cég szelvényeit és a bárhonnán, bármily cím alatt érkező hasonló szelvényeket ne vegye meg és ne terjessze, mert a külföldi cégek ily irányu szédelgése a közönség károsítását célozzák és mert a szelvények továbbadása tiltott cselekmény, melyet a kamara a tudomására jutó esetekben kénytelen az illetékes hatóságoknál feljelenteni.

HIREK.

A III. évnegyed alkalmával kérjük t. olvasóinkat, hogy a multról esetleg fenálló hátralékot mielőbb beküldeni s az előfizetést megújítani sziveskedjenek.

Hivatalvizsgálat. Csarsch Dezső kir. tszéki elnök a napokban Titelen járt, hol a járásbírótság ügykezelését vizsgálta meg hivatalosan s mindent rendben talált.

Köszönetnyilvánítás. A gyermekbarátok egyletének vezetősége, f. június 19-én rendezett kerti ünnepélye alkalmából az összes dalegyleteknek, a közreműködött hölgyeknek és a nemeskeblű adakozóknak mélyen érzett háláját fejezi ki. A tiszta jövedelem 792 korona 78 fillér.

Zsebelés. Hönisch Ferenc jómódu szállási gazda vasárnap délután derűs hangulatban tért be a temerini utcai galambhoz cimezett kocsmába, hol két kölpényi cigányzenész, Nikolics Sándor és Lázár huzták a nótákat. Hönischnek is huzták, de nagyon drágán, mert mikor Hönisch távozni akart, észrevette, hogy 370 koronát tartalmazó pénztárcája eltűnt és vele együtt a két zenész is, akiket azonban rendőrségünk hamarosan elcsipett. Közülök Nikolics Sándor

beismerte a lopást és azt állítja, hogy a pénzt elrejtés végett Nikolics Gyoka helybeli lakosnak adta át, ez azonban mit sem akar erről tudni.

Lövészet. A polg. céllövészegylet részéről e hó 26-án megtartott lövészet alkalmával összesen 160 lövés tétetett a 150 m. távol, 5 körű céllapokra. Díjnyertes lón, még pedig mély lövésért: Tausch János (szeg), Burmann S. (IV). Kördíjat nyert Burmann S. 12 és Witz F. 9 találóval. — Ma vasárnap, július 3-án *kácsi-lövészet* lesz, melyre ugy a t. egyleti tagok, mint a lövészbárok ez uton is meghivatnak.

A Dunába esett. Tóth Jánosné Zsarkó Erzsébet 60 éves napszámos temerini lakosnő vasárnap este a fahídon Péterváradra akart átmenni, miközben a hídon elszédült és a Dunába esett, szerencséjére azonban a közelben volt hajósok kimentették.

Megnyílt pénzügyintézet. Az ipari-, gazdasági- és kereskedelmi érdekek támogatására alakult „Ujvidéki Népbank Részvénytársaság“ f. évi július hó 1-én kezdte meg működését. Igazgatósági tagjai: Balassa Henrik, Brüll F. F., Dr. Bruck Benó, Fischer Sándor, Findeisen Gusztáv, Kron Károly, Dr. Kubinyi Károly, Kohn Gyula, Rainer Simon, Rösler Aibert, Winkle István és Weisz Leo, felügyelő-bizottsági tagjai pedig Biró Dezső, Franck Gyula, Gillming Károly és Krieshaber Manó lettek.

Dalestély. A *Frohsinn* nevű dalárda II. alapszabályszerű dalestélyét — tánccal egybekötve — ma, július 3-án tartja meg a lövöldében.

Nyelviskola. Városunkban az ősz folyamán új nyelvviskola nyílik meg; ugyanis Beric Danica urnő, ki Párisban nyerte képesítését, mint a francia nyelv mestere, szeptember hó 1 től rendes nyelvviskolát nyit Ujvidéken. A francia nyelv oktatását három csoportban végzi. I. csoport: kezdőknek nyelvtannal. II. csoport: társalgás. III. csoport: költészet és irálytan. Oktatási idő hetenkint kétszer 1—1 óra; tanítási díj havonta 8 korona. Bővebb felvilágosítást ez ügyben szívesen nyújt naponta d. e. 10—12 óráig és d. u. 3—5 óráig Beric urnő (Duna utca 4.). Jelentkezéseket már most is elfogad az oktatásban való részvételre. Felhívjuk a n. é. olvasó közönségünk figyelmét e nyelvviskola augusztus és szeptember hónapokba lapunkban megjelenő hirdetéseire.

Anyakönyvi hír. Az ujvidéki anyakönyvi hivatalnál jun. 24. — jul. 1-ig bejelentett születések 17, még pedig 13 fiú, 4 leány; meghalt: 14.

Bácskai képviselők bankettje. B. Bodrog vármegye tizenhat orsz. képviselője e hó 2-án a Hungáriában bankettet rendezett a kormány és a képviselőház ujonnan választott elnöksége tiszteletére.

Jogi vizsgákra való készülés megkönynyítése. Dr. Dobó jogi szeminárium Kolozsvárt azok érdekében, akik jogi vizsgáikat szeptember hónapban, avagy esetleg később akarják letenni, de Kolozsvárt szigorlatuk előtt csak rövid ideig tartózkodhatnak, tankönyveket helyettesítő s az összes szigorlati kérdéseket felölelő jegyzeteit már most kikölcsönzi, az illetőket szigorlatuk előtt pár napi rekapituláló kurzuson előkészíti s végül többszöri próbaszigorlaton az egész anyagból kikérdezi. Aki jogvégzett, azt három hónap alatt doktorátushoz juttatja az intézet, mely a kolozsvári összes jogi vizsgákra előkészíti. Tanrendszerét és működését ismertető könyvét „Tájékoztató a jogi szemináriumról“ díjmentesen megküldi.

Felebbezés. Az ujvidéki dumáról (muszka közgyűlés) szóló multkori értesítésünkben megemlékeztünk arról, hogy a polgármester és helyettes polgármester újabb, vagyis második 1400—1400 koronás működési pótlékának elhatározása ellen Bozsenik Béla törvh. bizottsági tag még a дума színe előtt felebbezést jelentett be. Az appellációt a nevezett városatyá és Ludwig József bizottsági tag már beadták. Itt közöljük még a városban elterjedt azt a mende-mondát, hogy a polgármester kortes érdemeinek jutalmazásául kapta az „uj működési“ pótléket, míg az alpolgármester pótléka csupán spanyolfalul szolgál. Amint a hír beszél, a választás előtt nem merték a kész javaslatot a дума elé terjeszteni, hogy a mungó polgárság kellenél hamarabb ne háborodjék fel a garázda gazdálkodás miatt.

A földalatti kincs. A szomszéd Piros községben Bányi Mihály gazda telkén, fazékban 273 darab ezüstpénzt találtak. A pénzt, mely ezüst huszasokból és Mária Terézia tallérokából áll, a szabadságharc idején rejtették el s tulajdonosát valószínűleg megölték, azért csak most jutott a lelet napfényre.

Hirtelen halál. Kovács Balázs 67 éves bognár hétfőn reggel a Dunapartra ment fát vásárolni; a fa megsemmisítése közben egyszerre összeesett és szörnyet halt. A helyszínén megjelent bizottság szivszélhűdést állapított meg a halál okául.

Zarándok-utazás indul f. július 26-án Lourdesbe Dr. Kohl Medárd püspök védnöksége és személyes részvétele mellett, amelyre jelentkezéseket már csak e hó 10-ig fogad el a lelkivezető Gaibl Sándor apátkanonok (Pozsony, káptalan utca 3.); ugyanott programok is kaphatók.

Hasznos tudnivalók. Az orvostudomány tanítja, hogy az egészséges emberi szervezetek naponként egy liter vizre van italul szüksége. Ez a víz szolgál ugyanis a bevett ételek migitószerül. E nélkül ugyanis a szervezet a hegemesztett táplálékokat hasznosan feldolgozni nem tudja. Minthogy azonban a táplálékokkal a gyomorba minden esetben igen sok és különböző betegség csirája is bejut, fontos, hogy italul olyan víz használtassék, mely bakteriummentes legyen, tehát azon csirákat ne szaporítsa, másrészt a táplálékokkal bevett bakteriumokat a gyomornak megölni segítse s végül, hogy a víz a gyomrot ne rontsa. Be van igazolva, hogy ilyen célokra a

MOHAI ÁGNES-VIZ

végtelenül alkalmas, mert teljesen bakteriummentes. Másodsor, minthogy szénsavat tartalmaz, a bakteriumok mérgező hatását lerontja. És végül, minthogy a gyomrot alkalmasan izgatja, egyrészt étvágyat csinál, másrészt bőséges elválasztását okozza azon gyomornedveknek, melyek azon kártékony bakteriumokat megölik. A mohai ÁGNES-viz fogyasztását különben is ősszel és tavasszal kiváltképpen lehet ajánlani. Ekkorra ugyanis a téli nehéz táplálkozás után a gyomor nagyon is megkívánja a gyomorjavítót. Másrészt ekkorra esik a legtöbb fertőző betegség, a mitől a mohai ÁGNES-forrás a gyermeket és felnőttest biztosan megóvja. Gyermeknél ilyenkor mutatkoznak az angolkór tünetei, a melyeket a mohai ÁGNES-viz mésztartalmánál fogva megszüntet s végül tavaszra esik a legtöbb szülés, tehát ilyenkor van a legtöbb szoptató asszony is, a kiknek a mohai ÁGNES-forrás fogyasztása azért fontos, mert ez a víz a tejelválasztást nagyban fokozza. Háztartások számára nagy üvegekben a mohai ÁGNES-forrás különösen olcsón kapható.

Tudományos megfigyelések a moszkvai császári orvosi egyetemen mngállapították:

„Valamennyi hashajtó ásványvíz között a **Ferenc József-keserűvíz glaubersóban és keserűsóban a leggazdagabbnak** bizonyult. Ennél a sajátságánál fogva, melyet még fokoz az, hogy a szódabikarbóna-tartalommal is bír, minden más hasonló ásványvíz fölé helyezendő. A természetes Ferenc József-keserűvíz még kis adagok használata mellett is, gyorsan és biztosan ható hashajtó.“

A valódi Ferenc József-keserűvíz csakis teljesen természetes állapotban, minden hozzátétel nélkül kerül forgalomba és ásványvíz-üzletekben, gyógytárakban és drogeriákban kapható.

Köszönetnyilvánítás.

A *hollandi életbiztosítási részvénytársaság* (Algemeene Maatschppij van Lebensverzicherung en Lijfrente) Amsterdam — Budapest — Zágráb felejtethetetlen férjem

Dr. Csörgő Mihály Károly

elhalálózása után, az okmányok beküldésétől számított nyolc napon belül teljes összegében kifizette a 10000 korona biztosítást és azért kedves kötelességemnek tartom ezt a kiváló és pontos intézetet mindenkinek melegen ajánlani.

Ujvidék, 1910. június 18.

Özv. Csörgő Berta.

Főügynökség Ujvidéken: Kellermann és Spitzer.

Felelős szerkesztő: Zanbauer Ágoston.
Politikai főmunkatárs dr. Medvetzky Imre.
Laptulajdonos: az ujvidéki függetlenségi és 48-as párt.

Hirdetések.

Tanoncnak

felvételnek jó házból való fiuk, asztalos, vagy
:: :: kárpitos iparágra. :: ::

SCHÖN V.

butor-iparosnál Ujvidék, Szücs-u. 19.

A hölgyek tudják legjobban,
mily fontos a

SZÉP, ÜDE ARC,
mily hatalom és kincs az, mily
előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy feladat, nem elegendő, hogy valaki csinos, fess és kedves legyen, hanem a legfontosabb, hogy az arc bőre tiszta legyen.

A nők tudják ezt és ezért nagy gondot fordítanak az arc bőr ápolására, a szépség fontartására és omelésére.

A FÖLDES-féle

Margit-Crème

az egyedüli szer, mely 5—6 szori használat után eltávolít kiütéseket, pattanásokat, szoplókat, májfoltokat és az arcot fehériti, üditi és fiatalítja.

A földes-féle Margit-Crème teljesen ártalmatlan. Páratlan és csodás **arc-szépítő** és a **szépséget megőrző** hatását pedig fényesen bizonyítja, hogy a Wienben rendezett „Ausstellung für Moderne Gesundheits u. Schönheits pflege“ nagy aranyérmét és díszoklevelet nyert.

Kapható az egész világon. Jégelye 1 k.

Készíti és postán küldi:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Kapható Ujvidéken: Grossinger Károly, Lukács Zsigmond, Nenadović Vl., Vuits János, Klein Oszkár drogeriákban. 7—8

Gutta
Szo

Öväs
- - EREDI
Grosz

A L
a H

egy rég
óta leg

Figy
vásárlás
üveget
és a R
osomag
és úgys
Föraktá
Dr. Rich

Dr. Rich

4111/tkvi.

Árver

Lesty
nak ismer

zsena vég
tási ügyéb
rehajtási a

rehabjtási a

M

Ujvi
AZ

n

=

I

Ujvi

AZ

n

=

I

Guttman eredeti szab. Szoba-klozettjei

feltétlenül szagtalanok
különböző butoralakban
a legjobbak!!

Valódiak csak mellékelt
védőjeggyel.

10-26

Óvás értéktelen utánzatok ellen!

EREDETI ÁRON KAPHATÓ CSAK -
Grosz és Krausznál, Ujvidék.

ennek 1910. évi március hó 1-től járó 5% kamatai, 111 kor. 90 fill. perbeli, végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 23 kor. 30 fill. és a még felmerülő költségek kiegyenlítése végett az 1881. évi LX. t.-c. 44. §-a alapján és a 146. §-a értelmében az ujvidéki kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság területén levő, a petrőci 2196. sz. betétben A. + II. sor 1562/2 hrsz. a Krausz Bozsóna Loman Tamásné tulajdonán felvett jószágtestre 1200 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.

Ezen árverés megtartására határnapul 1910. évi augusztus hó 6. napjának d. u. 3 1/2 órája Petróc község házához tüzetik ki.

1. Ezen árverésen a fent körülírt ingat-

lanok a kikiáltási ár 2/3-án alul eladatni nem fognak.

2. Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 120 koronát készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. nov. 1. 3333. sz. alatt kelt igazságügymin. rend. 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kikiáltott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Ujvidéken 1910. évi május hó 25-én.

Vékey Zoltán,
kir. trszéki bíró.

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótleka

egy régiónak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult készvényénél, oszónál és meghűléseknel.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K 1.40 és K 2.- és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerár az „Arany oroslánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Globin

a legjobb és legfinomabb
czipöcrème

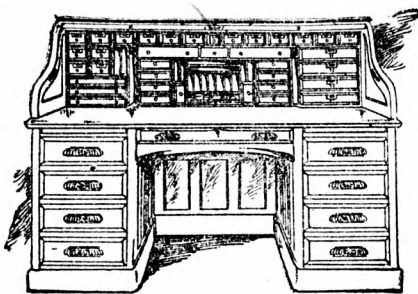
Fritz Schulz jun. KTAussig a/E.

4111/tkvi. 1910. szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

Lestyán Mária petrőci lakos végrehajtható-
nak ismeretlen helyen tartózkodása Krausz Bo-
zsóna végrehajtást szenvedett elleni végrehaj-
tási ügyében a kérelem következtében a vég-
rehajtási árverés 270 k. 60 fill. tőkekövetelés,

Amerikai íróasztalok

meglepően olcsó árban

csak GROSZ és KRAUSZ

butorraktárában, Ujvidék, telefon 24.

14-52

Menrath L. és Fia
Butorháza
Ujvidék, Kossuth Lajos-u. 46-48.
AZ UJONNAN FELÉPÜLT MODERN
butoráruházban
mindennemű butor a legnagyobb
választékban.
Készen berendezett szobák
állandó kiállítása.
Menyasszonyi kelengyék
minden árban.
ALAPITTATOTT 1843. TELEFON 87.

Szönyeg, függöny, terítő és min-
denemű lakberendezési cikk
legnagyobb választékban.

TITOK
marad minden háziasszony előtt, hogy miként kölcsönözhet a szobapadlónak állandó, szép és előkelő szint, amíg a valódi Eisenstädter-féle

EGLASINE
padló-fénymázt nem használja. 6-10

Bejegyzett védjegy

„Eglasine” három óra alatt megszárad.
Kemény mint a borostyánkő, gyönyörű tükröző szint ad.

„Eglasine” teljesen szagtalan.

„Eglasine” fénye tartós, mosható és ezért előszeretettel használják konyhabutorok fényezésére is.

Kérjen mindenütt csak valódi Eisenstädter-féle padlófénymázt és ügyeljen az „Páncélos lovag” védjegyre, amely minden dobozon látható.

„Eglasine” padlófénymázt és ügyeljen az „Páncélos lovag” védjegyre, amely minden dobozon látható.

SZULTÁN FORRÁS

A húgyhajtó és húgysavoldó vizek királya, bór- és dús lithion-tartalmu ásványvíz.

Kiváló vegyi összetételek következtében sikerrel alkalmazható vese-, húgykő- és hólyagbajok esetében, valamint cukorbetegségeknek, csúszos bántalmaknál; továbbá a légző- és emésztőszervek hurutus bajainak gyógyítására

Igazgatóság: Budapest, IV. Ferenc József-rakpart 22.
Külföldi kirendeltség: EPERJES

Ujvidéken kapható minden fűszerkereskedésben.

MINDENÜTT KAPHATÓ!

JOLJÁR
HA VALÓDI
PALMA KAUCSUK SAROK
VAN CIPŐJÉN

ROSSZULJÁR
HANEMÜGYELA
VÉDJEGYRE
TESSÉK KIPRÓBÁLNI!

VÉDJEGY

ZSEBEN HORDHATÓ

LEGOLCSÓBB

KRISTÁLYLIMONÁDE ES LEGJOBB LIMONÁDE

Wagner Testvérek

UJVIDÉK.

FÜSZER-, KÁVÉ- ÉS CSEMEGE-KERESKEDÉS.
CSEMEGE-ÁRUKBAN DÉLMAGYARORSZÁG
LEGNAGYOBB ÉS LEGVÁLASZTÉKOSABB
RAKTÁRA.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH LTD
Budapest, Váci-körút 63,
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobilok és cséplőgépek, benzinmotoros cséplőkészletek, magánjáró gőzgépek, szalmakazalozók, löhercséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszálógépek, marokrakó- és kéveköto-aratógépek, szénagyűjtők, széna- és szalmasajtók, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, kukoricza-morzsolók, szecska-vágók, répvágók, darálók, őrlőmalmok, egytemes aczélek, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb mezőgazdasági gépek.

GRAMOFON

20 lemezzel eladó. — Bővebb
Petőfi-utca 44. szám.

Thierry A. **BALZSAMA.** Törvényesen védve

gyógyszerész

Csakis az **apáca védőjegyű** az igazi. A lélegzőszervek minden megbetegedése, köhögés, vérköpés, rekedtség, hörghurut, tüdőbaj, gyomorgörcs és más gyomorbajok, minden belső gyuladás ellen, továbbá étvagytalanság, rossz emésztés, székrekedés stb. ellenbiztosan hat. Külsőleg, szájbetegségek, fogfájás, égési sebek, kiütés, nyilalás és különösen influenza ellen stb. használ. 12 kicsiny vagy 6 duplaüveg, vagy egy nagy családi uti üveg **öt korona.**

THIERRY A. GYÓGYSZERÉSZ
egyedüli valódi

CENTIFOLIAKENŐCSE

meglepő, esalhatatlan és utólrhetetlen gyógyíthatásu még a régi, sőt rákos sebeknél, sérüléseknél, daganatoknál, gyuladásoknál, kiütéseknél; eltávolít minden idegen anyagot, gonyedést, sokszor fölöslegessé teszi a fájdalmas műtétet, 2 tégely **3-60 k.**

Cim: **Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada** bei Rohitsch.
17-26 **Főraktár: Török J. gyógyszerész Budapest.**

Poralakban előállított limonádé.

Egy adag 6 fillér. — Touristadoboz 12 adaggal, zsebben kényelmesen hordható alakban 80 fillér.

Kirándulásokon, sport-tourákon, hadgyakorlaton kitűnő szolgálatot tesz. Bármely vízben oldva kitűnő limonádét ad.

5-25

Főlerakat: Wagner Testvérek Ujvidék.

Készíti: **KERTÉSZ ERNŐ** gyógyszerész kristálylimonádé gyára Szabadkán

Kapható: Liebmann és Totović, Rosenblüth Samu, Klein Oszkár, Petrović és Popović uraknál.

Bármely zonyos c szűnik, e folytatjuk kakedvve roínkigé

Progra

és szolg

zánk ön

vivására,

törekvés

felől vár

keit szo

továbbra

törekvő

dunk vis

ha valah

lessége

álltával,

szemben

tunkká.

Hogy

ben vég

sára, jö

günk. E

az új II

tések sz

kérjük

seik kör

barátoka

is azt ü

helyi é

hogy a

tikai

mondás

a neme

hivatva

a törvé

Hát

tők! él

minden

tandó t

mondur

jelezzül

lezni a

Ha

szó, ug

tás ner

nagyo

ennek

